

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ФОРМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО КОНТРАКТУ

*Філіпенко Т.В.,
доктор наук з державного управління, професор
Маріупольський державний університет
Маріуполь, Україна*

Однією з основних форм економічних відносин України з іноземними державами є зовнішньоекономічна діяльність. Взаємини суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності реалізуються за допомогою зовнішньоекономічних договорів (контрактів).

Правильно складений контракт не тільки є гарантією підприємства від збитків, а й здатний принести йому прибуток. Укладання контракту потребує знань законодавства, контрактної практики, творчих здібностей, вміння правильно формулювати основні умови договору та виділяти юридично-значимі аспекти.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» зовнішньоекономічний договір (контракт) - це домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності [1, ст. 1].

У джерелах правового регулювання зовнішньоекономічних контрактів існує два підходи до розуміння вимог щодо форми зовнішньоекономічних договорів: міжнародний підхід та національний підхід.

Міжнародний підхід полягає у тому, що міжнародні джерела правового регулювання, міжнародна практика укладення зовнішньоекономічних договорів, міжнародні торгівельні звичаї не встановлюють вимог до обов'язкової письмової форми зовнішньоекономічних договорів, а навпаки дотримуються принципу, що

зовнішньоекономічний договір вважається дійсним у разі, якщо досягнення згоди може бути підтверджене будь-якими засобами.

Відповідно до ст. 13 Віденської конвенції вимога про письмову форму визнається дотриманою також у разі, якщо відповідне повідомлення здійснене телеграфом або телетайпом [2, ст. 13]. Стаття 1.10 Принципів УНІДРУА вказує, що “письмова форма” означає будь-який вид повідомлення, що зберігає запис інформації, яка міститься у ньому, і здатний бути відтворений у матеріальному вигляді [3, ст.1.10]. Враховуючи зростання інтересу до електронних засобів зв'язку, Комісією ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) прийнятий Типовий закон про електронну торгівлю, ст. 7 якого оголошує дійсним використання будь-якого засобу електронного зв'язку, “що забезпечує фіксацію такої угоди” [4, ст. 7]. Це означає, що сторони можуть укласти правочини у будь-якій формі, за умови можливості матеріального відтворення підтвердження їх згоди на вступ у відповідні правовідносини. Як правило, форма зовнішньоекономічного договору визначається правом місця його укладення.

Верховна Рада України надала згоду на обов'язковість Віденської конвенції з 1 лютого 1991 року і в статті 11 закріпила, що не вимагається, щоб договір купівлі-продажу укладався чи підтверджувався в письмовій формі або підпорядковувався іншій вимозі щодо форми. Він може доводитися будь-якими засобами, включаючи свідчення. Але у статті 11 було зроблене застереження про незастосовність будь-якого положення Віденської конвенції, яке допускає вчинення договору не у письмовій формі, якщо хоча б одна з сторін договору має комерційне підприємство в Україні.

Такий підхід до форми контракту зберігався у національному законодавстві до останнього часу і був закріплений ст. 6 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Але у відповідності до Закону України від 3.11.2016 р. №1724-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг» [5] ч. 2 ст. 6 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» викладена у такій редакції:

«Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом».

Даний Закон почав діяти з 3 січня 2017 року, він покликаний полегшити роботу вітчизняних суб'єктів господарювання з нерезидентами – замовниками послуг. Неофіційно цей документ називають Законом про фрілансерів, але зміни, які він вносить до різних законодавчих актів, впливають на доволі велике коло осіб і не тільки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Треба зазначити, що хоча в назві закону мова йде про експорт послуг, новації стосуються форми та порядку укладення не лише договорів експорту послуг, а й будь-яких договорів, пов'язаних зі здійсненням експортно-імпортних операцій. Такі договори, незалежно від того, є їх предметом товари чи послуги, можна тепер укласти як у простій письмовій формі, так і в електронній.

При цьому відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» у разі експорту послуг (крім транспортних) зовнішньоекономічний договір може укладатися одним із таких шляхів:

- прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти);
- обмін електронними повідомленнями;
- в інший спосіб, зокрема шляхом виставлення рахунка (інвойсу), у тому числі в електронному вигляді, за надані послуги [1, ст. 6].

Завдяки цьому відносини між резидентом-виконавцем та замовником-нерезидентом при наданні послуг можна підтверджувати на підставі виставленого рахунку (інвойсу), в т.ч. складеного в електронній формі.

Застосування інвойсу фактично виводить договори про послуги у зовнішньоекономічній діяльності з-під дії ст. 207 Цивільного кодексу України та ст. 181 Господарського кодексу України. Адже інвойс містить усього лише підпис і печатку (у разі її фізичної наявності) контрагента, який його видав.

Мова йде про рахунок, який контрагент виставив за вже надані послуги. Слід зазначити, що на сьогодні обов'язковість використання печатки сторонами з ч. 2 ст. 207 Цивільного кодексу України виключено. Додано норму про те, що таку умову може бути закріплено лише за письмовою згодою сторін.

Отже, спрощена процедура укладення зовнішньоекономічного договору, а саме шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти); обміну електронними повідомленнями; шляхом виставлення рахунка (інвойсу) стосується експорту всіх послуг, окрім транспортних. Однак до поняття «послуга» входить величезний перелік операцій різноманітного характеру. Згідно з розділом 3 Класифікації зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП), зовнішньоекономічні послуги являються товаром, що не проходить митного контролю і на який не оформлюється вантажна митна декларація. Послуги не приймають форму матеріальних об'єктів, на які розповсюджуються права власності. Реалізація послуг та їх виробництво невідокремлені один від одного. Головним у торгівлі послугами є те, що повинна відбутись операція купівлі-продажу, яка охоплює діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності (резидентів та нерезидентів), побудована на взаємовідносинах між ними [6].

Відповідно до змін, внесених до ч. 3 ст. 31 Закону «Про міжнародне приватне право», зовнішньоекономічний договір (якщо хоча б однією стороною є громадянин України або юридична особа України) може укладатися у формі, передбаченій законом. Тобто і цими змінами регулюється можливість укладання українськими суб'єктами господарювання зовнішньоекономічних договорів не тільки у простій письмовій формі (як було раніше), а й в електронній формі [7, ст. 31].

Треба зазначити, що у Положенні “Про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)” залишається норма, відповідно до якої зовнішньоекономічний договір укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій формі [8].

Тому вбачається за необхідне внести відповідні зміни щодо форми зовнішньоекономічного контракту у дане Положення і викласти абзац 4 у такій редакції: «Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій формі або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом».

Аналіз сучасного правового регулювання контрактної діяльності свідчить, що на сьогоднішній день Україна перебуває на стадії приведення законодавства у відповідність до світових стандартів, з метою подолання проблем укладення, зміни, припинення зовнішньоекономічних договорів.

Список літератури

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 977.

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU80K03R.html.

3. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА (UNIDROIT): Міжнародний документ від 01.01.1994 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_920.

4. Типовий закон про електронну торгівлю Комісії ООН з права міжнародної торгівлі: Міжнародний документ від 16.12.1996 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/995_321.

5. Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг: Закон України від 3.11.2016 р. № 1724-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 52. Ст.860.

6. Про затвердження Класифікації зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП): Наказ Державної служби статистики України від 27.02.2013 р. № 69. URL: <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-klasifikaciyi-zovnishnoekonomichnih-poslu-doc136046.html>.

7. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради*. 2005. № 32. Ст. 422.

8. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201. *Офіційний вісник України*. 2001. № 39. Ст. 1784.

THE ROLE OF INTER-REGIONAL COOPERATION IN SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT ENHANCEMENT

Chernyshov O.Yu.,

Candidate of Economic Sciences

Maslova G.V.,

Donetsk State University of Management

Mariupol, Ukraine

The sustainable regional development provision is one of the priority directions of the state policy in Ukraine. General approaches to its achievement directly cover such issues as overcoming regional disproportions, the application of certain principles of the crisis, etc. However, interregional cooperation, which is of great importance for both the oblasts and for the country as a whole, is one of the most essential steps in the regional development achievement in the modern conditions.

Interregional cooperation is an effective tool for addressing the regional issues. It is an integral part of a well-calculated mechanism of regional development, which has an implementation strategy.

Interregional cooperation in new conditions can turn into an effective practical factor for the European integration implementation plans in Ukraine. Strategic approach and program-targeted methods in the conditions of the neighborhood of

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА «МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»

*25 річчю кафедри
присвячується*

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ НАУКОВЦІВ І СТУДЕНТІВ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»

Маріуполь, 25 жовтня 2018 р.

Матеріали конференції

Маріуполь 2018

УДК 339.9.012.24

ББК 65.9(4укр)8

Актуальні проблеми зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції науковців і студентів (м. Маріуполь, 25 жовтня 2018 р.). Маріуполь: ДонДУУ, 2018. 269 с.

Розглядаються актуальні проблеми сталого розвитку світової економіки, зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності в умовах світових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Організаційний і програмний комітет

- Марова С.Ф. – д.держ.упр., професор, ректор Донецького державного університету управління;
- Балуєва О.В. – д.е.н., доцент, проректор з наукової роботи Донецького державного університету управління;
- Токарева В.І. – д.держ.упр., професор, проректор з науково-педагогічної роботи Донецького державного університету управління;
- Дятлова В.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності Донецького державного університету управління;
- Раффілд Барні Т. – д-р філософії, професор, Ашвілл, Північна Кароліна, США, почесний професор Донецького державного університету управління;
- Каїра Зоя С. – д.е.н., професор, професор Вищої школи банківської справи в Гданську, Польща;
- Гечбая Бадрі – д.е.н., керівник департаменту управління бізнесом Батумського Державного Університету ім. Шота Руставелі, Грузія;
- Зяцько Йозеф – професор, Президент Європейського інституту післядипломної освіти, директор Східноєвропейського агентства розвитку, Словаччина;
- Табаків Іван – голова Варненської Торгово-промислової палати, Болгарія.

©Автори, 2018
©ДонДУУ, 2018

Каїра З., Ващенко О., Шамшин В.	Оптимізація квоти підприємства на конкурентному ринку: парадокс Бертрана	103
Князева Т.	Методика оцінки зарубіжного ринкового сегменту у міжнародному маркетингу	110
Трохимець О., Голобородько Т.	Інвестиційний механізм регулювання розвитку аграрного сектору національної економіки	114
Філіпенко Т.	Сучасні вимоги до форми зовнішньоекономічного контракту	118
Chernyshov O., Maslova G.	The role of inter-regional cooperation in sustainable regional development enhancement	123
Амельницька О., Панечко Ф., Панечко С.	Напрями підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках	125
Дятлова Ю., Дегтярьова Т., Тішкіна О.	Кредитування: проблеми співпраці банків і бізнесу	129
Мойсеєнко К.	Економічна безпека підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності: особливість та фінансовий аспект	133
Ткаченко О.	Розвиток зовнішньоекономічної сфери в умовах глобалізаційних процесів	136
Фокіна- Мезенцева К.	Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті національної стратегії експорту	142
Вертипрах М., Бахолдіна Г., Перьков Б.	Портові агротермінали в акваторії Азовського моря: проблеми експорту та перспективи розвитку	147